

Miluše Jirušková

Zábavné čtení (nejen) pro dyslektiky

Určeno
pro děti,
rodiče
i učitele

edika.

Zábavné čtení (nejen) pro dyslektiky

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.edika.cz
www.albatrosmedia.cz

Miluše Jirušková
Zábavné čtení (nejen) pro dyslektiky – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Vážení dospělí,

publikace, kterou držíte v rukou, je určena pro děti od 7 let. Je zaměřena na žáky s problémy ve čtení a ve vnímání obsahu čteného textu. S knihou mohou pracovat dospělí nebo také speciální pedagogové ve školách a v poradnách.

Čtení by mělo být spojeno s příjemnými zážitky. Proto je čítanka zpracována tvořivým způsobem.

Je důležité si uvědomit, že v době čtenářských začátků je pro dítě důležitá pomoc dospělých. Je chybou se domnívat, že dítě, které si osvojuje čtenářské dovednosti, spolupráci nepotřebuje. Čtení je pro některé žáky namáhavé a stojí je hodně úsilí. Často z těchto důvodů rezignují a četbu opouštějí.

Tato kniha je tedy zaměřena na vytváření a posilování vztahu ke čtení s podporou dospělého.

Publikace je barevně rozčleněna na tři části podle obtížnosti četby. Na levé straně dvojlistu je vždy vytištěn text s doprovodnými výpisky nebo otázkami, na straně pravé je možné s textem pracovat zábavnou formou. Celkově se jedná o motivační úkoly a instrukce k jejich provedení. Slabikování je pomocně naznačováno tučným stíněním nebo obloučky. Pro zvýšení pozornosti se mění i typ písmen v člancích a ve cvičeních. Vše je zaměřeno na:

- rozvoj a posílení čtenářských dovedností (zvládnutí analýzy a syntézy slabik, vnímání obsahu čteného textu),
- zlepšení verbálního projevu a obratnosti ve vyjadřování,
- zpevnění zrakové percepce a procvičování očních pohybů,
- zpevnění sluchové percepce,
- jistotu v pravolevé a prostorové orientaci,
- rozšíření znalostí,
- posílení logického myšlení a paměti.

Čítanka se nevěnuje gramatice. Posilují se jen spodobové souhlásky, měkčené slabiky a kvantita samohlásek.

METODIKA A ZÁSADY PŘI ČTENÍ:

- Číst v příjemné atmosféře takovým tempem, které dítě nestresuje.
- Čtení dělit na krátké úseky, které postupně prodlužujeme (zpočátku maximálně na 10 minut).
- Umožnit používat záložku nebo si v počátcích ukazovat prstem.
- Slabikování nevyrážet a slova výrazně nečlenit.
- Jeden text nečíst mnohokrát opakovaně, děti pak ztrácejí zájem a neprocvičují čtení, ale paměť.
- Je možné střídat se ve čtení s dospělým po větách, odstavcích nebo číst společně.
- Vždy je nutná kontrola porozumění (zpočátku i po každé větě).

PRÁCE S PUBLIKACÍ:

- Text čte podle předchozího doporučení dítě nahlas. Pouze v nejobtížnějších úryvcích je možné střídat hlasité čtení s tichým (poslední „zelený“ oddíl).
- Výpisky nebo otázky v barevných pruzích na levých stranách pracovních dvojlistů čtou děti (týkají se obsahu).
- Návodů a instrukcí k provedení jednotlivých úkolů na pravých stranách pracovních dvojlistů mohou předčítat dospělí (usnadnění, porozumění).
- Předpokládá se, že děti budou psát přímo do publikace. Je však možné úkoly provádět do vlastního sešitu (velký formát).

Přeji na závěr všem příjemně strávené chvíle s touto tvořivě zpracovanou knihou a radost i z malých pokroků v rozvoji čtenářských dovedností dětí.

autorka

ABECEDA

SAMOHLÁSKY

← A

B

C

Č

D

Ď

← E

F

G

H

CH

← I

J

K

L

M

N

Ň

← O

P

Q

R

Ř

S

Š

T

Ť

← U

V

W

X

← Y

Z

Ž

SOUHLÁSKY

Česká abeceda se dělí na

samohlásky

souhlásky

Samohlásky mohou někdy při čtení stát „samy“, čtou se **samostatně** jako slabika.

Například: A-LE-NA
PO-U-ČO-VAT
KA-KA-O

Souhlásky se čtou **souhlasně** se samohláskami.

Například: BA-BIČ-KA
PO-LO-VI-NA
KOS-TEL

V českém jazyce máme i **dvojhlásky**.

AU: AU-TO, PAU-ZA

OU: DLOU-HOU, MOUD-RÝ

EU: EU-RO

Ne vždy se však kombinace písmen au, ou, eu čtou jako dvojhlásky. Může se stát, že se vedle sebe ocitne například předpona nebo předložka se základem slova, které začíná na **a, o, e**.

Například: NA-U-ČIT
NE-O-CHO-TA
NE-E-FEKT-NÍ
NE-A-DRES-NÝ
DO-U-DIT
DO-U-ČIT

Úkoly k textu:

A Odpovídej na otázky:

Proč se **samohlásky** nazývají samohláskami?

Co víš o **souhláskách**?

Které **dvojhásky** jsou v českém jazyce?

B Zakryj si papírem levou stranu s abecedou a pokus se doplnit do úkolu chybějící písmena abecedy.

AB	Č	DĚ	F	G		IJ	L	M	Ň
PQ	Ř	S		Ť	U		X		Ž

C přečti následující test a řekni, co je na něm zvláštního.

Páták Petr Polák požádal Pavla Pospíšila: „Prosím, potřebuji půjčit plnicí pero, protože píšeme písemnou práci.“

Pavel Petrovi pero podal. Podpoří přece pevné přátelství pátáků při problémech. Petr písemnou práci provedl perfektně. Potom Pavlovi poděkoval, protože přece pomohl Petrovi překonat potíže.

D Pokus se vymyslet podobné krátké věty na jiné souhlásky.

E Doplnuj samohlásky do začátku slov (velkou i malou abecedou):

 běd, kát, čička, pékaný, sel, zenáč, cho, zón, vropa,
 lena, rena, vana, merika, frika, beceda, lin, va.

F Doplnuj znaménka:

zizala, kocicka, rericha, siska, maslicka, krída, kocarek, ptacek, cocka, sasek,
siroky, vetvicka, zluty, ricka, carka, cise, rikaji, cap, nozicka, rijen, zabicka, krizek,
mirit, cepicka, kozisek, sala, strihat, orisek, striska, sip.

Doporučení:

Pokud zapomínáš v záznamu psát znaménka, nauč se je psát ihned po napsání písmenka.

G Doplnuj samohlásky a dvojhásky:

BR	TŘ	Č	K	Č	ČK				
T	T	N	K	H	D				
M	M	NK		STR	C				
S	STŘ	ČK		B	B	ČK			
T	T	ČK		D	D	Č	K		
K	FR			S		R	Z	N	C
H	DB			K		Z	LN	K	

JAK KŘEMÍLEK A VOCHOMŮRKA MĚLI HODINY S JEDNOU RUČÍČKOU

VÁCLAV ČTVRTEK

světnice

hubený – tlustý
nikdy

tikaly hodiny
na číselníku
posadil se

okenice

tyhle hodiny

ve světnici
svítilo sluníčko
sníh
ty

brokovnice

vyhodil

kýchnutí

ze zlosti
za nimi

rány
zasněženým
tiktak

Na **pasece** stála pařezová chaloupka. V chaloupce byla světnice a v té světnici spali dva mužičkové. Ten, co byl přikrytý červenobíle pružovanou peřinou, se jmenoval Křemílek. A tomu pod modrobíle pružovanou peřinou říkali Vochomůrka. Anebo se to dá povědět i jinak. Křemílek byl spíš hubený a Vochomůrka spíš tlustý. Anebo se to dá říct ještě jinak. Zkrátka jak kdo chce, ale nikdy stejně.

Ve světnici tikaly hodiny, měly jen jednu ručičku a na číselníku bylo kolem dokola napsáno JARO – LÉTO – PODZIM – ZIMA.

Když ručička došla k jaru, posadil se Křemílek na posteli a povídá:

„Vochomůrko, vstávej.“

„Ještě se mi nechce,“ zívá si Vochomůrka.

Křemílek vyskočil z postele a zotvíral okenice.

„Venku už je jaro,“ povídá.

„A kdo za to může?“ zabručel Vochomůrka a ukázal na hodiny s jednou ručičkou: „Můžou za to tyhle hodiny!“

„Tak už vstávej,“ řekl Křemílek.

„Až se protáhnu,“ zívá si Vochomůrka a začal se protahovat a protahoval se, až vrazil loktem do hodin s jednou ručičkou.

Ručička se zakymácela a ve světnici se rychle za sebou vystřídaly jaro, léto, podzim a zima. Taký venku na pasece hned svítilo sluníčko, hned hřměla bouřka a foukal vítr a padal sníh.

„Ty nešiko,“ povídá Křemílek.

Vtom se udělal tak silný mráz, že se ručička na hodinách zadrhla.

Křemílek včas skočil do postele pod peřinu, Vochomůrka nestačil a dostal třesnutou rýmu. Kýchl jako z brokovnice a povídá:

„Za všechno můžou hodiny s jednou ručičkou.“

Popadl je a vyhodil oknem do sněhu.

„A co jestli se rozbily?“ lekl se Křemílek. „To by pak na světě byla pořád zima.“

Vochomůrka na to chtěl něco říct, ale znova na něho přišlo takové kýchnutí, až ho to odrazilo k peci mezi polínka.

Křemílek vyběhl z chaloupky. Hodiny pod oknem nenašel. Vede odtamtud ve sněhu stezička, jak se ze zlosti odkutálely do lesa.

„Ty zůstaň doma a já musím za nimi,“ křikl Křemílek do dveří a rozběhl se k lesu.

„Tak dobře,“ chce říct Vochomůrka, ale pro rýmu mu to vyšlo jako dvě rány z brokovnice.

Křemílek jde zasněženým lesem, tiše volá hodiny a jemně je vábí:

„Tiktak tiktak tiktak.“

Pokračování na další dvojstránce.

Úkoly k textu na vedlejší stránce:

- A** V první větě vyhledej samohlásky.
- B** První větu přečti bez samohlásek.
- C** Ve druhé větě přečti každé druhé slovo.
- D** Třetí větu přečti pozpátku.

E Doplnuj do neúplných slov samohlásky:

L K (u, a, á, é, o)

K S (u, o)

H D (a, o)

P R (á, e)

Z B (u, o)

T K (a, u, o, i)

B K (u, ý, o, e)

R K (a, o, e, y)

S K (a, o, u, e)

D M (á, ů, ý)

F Zaměňuj ve slovech souhlásky:

ŮL (h, s, p, v, k, d)

ŮŽE (k, m, r)

RAK (m, d, p, z)

PRA (k, ch, l)

DE (n, j, ch)

HO (d, n, p, j)

G Z přeházených písmen slož slova:

TÉLO

RAMÝ

TÍVR

MIZA

DROT

RABY

ORAJ

ŘOME

SAMO

H Z každého slova odstaň druhé písmeno a nové slovo řekni:

šála, prach, liže, kráva, prase, plán, krutá, Klára, ples, hlad, kluk, prak, vlak, smeč, stůl, plot, koukat, psaní, drát, vzal, trkal, mručí, hlučet, plást.

I Čti dvojice slov a s každým slovem utvoř větu:

drahá – dráha

kára – kará

páni – paní

pára – párá

váha – váhá

hádá – hada

žila – žíla

části – částí

péče – peče

dal – dál

vina – vína

chůdy – chudý

celý – cely

šílí – šili

vrazí – vrazi

šíje – šije

hrozný – hrozny

čára – čará

J Přečti větu v rámečku a potom z barevných čtverců utvoř nová slova (8x):

K	Ř	E	M	Í	L	E	K		A		V	O	C	H	O	M	Ů	R	K	A
M	Ě	L	I		H	O	D	I	N	Y		S		J	E	D	N	O	U	
R	U	Č	I	Č	K	O	U													

hodiny

sedí – dívá

ty jsi

s tím

když

sníh – listí
vrátilo
z nich – za nimi

brokovnice
pustil hodiny
světnice

Vtom se mu hodiny s jednou ručičkou ozvaly odněkud shora:

„Tiktak.“

A on tam vysoko na větvi sedí výr Ouško, drží hodiny v pařátcích a dívá se na ně jako na svou nejmilejší sovu.

„Hned mi je přines dolů!“ křikl Křemílek.

„Ty jsi dole, já jsem výš,“ zahuhlal výr.

„Jsou to naše hodiny,“ řekl Křemílek.

„Kdo je drží, toho jsou,“ zahuhlal výr.

„Neumíš s tím zacházet!“ volá nahoru do větví Křemílek.

„A kdo umí?“ zahuhlal výr Ouško.

„A co když to půjde na světě pozpátku?“ lekl se Křemílek.

Výr Ouško zatočil ručičkou u hodin a zahuhlal:

„Tak to nepůjde dopředu.“

A udělal rychle za sebou zimu, podzim, léto a jaro. A znovu. Zimu, podzim, léto a jaro.

Sníh vylétl zpátky do oblak, loňské listí se vzneslo ze země na stromy, chvíli se zelenalo a pak se vrátilo zpátky do pupenů. Ptáci létali ocáskem dopředu, jsou z nich holátka a zavřelo se za nimi vajíčko. Slunce běželo pozpátku po nebi.

„Nedáš si říct,“ povídá výrovi Křemílek.

„Nedám,“ zahuhlal výr Ouško.

A tak si Křemílek došel do chaloupky pro Vochoomůrku a namířil ho nosem na výra. Vochoomůrka chvíli táhl vzduch a třikrát kýchl jako z brokovnice. Výr Ouško pustil hodiny, Křemílek s Vochoomůrkou je odnesli domů do světnice a pověsili zpátky na zeď, aby se už nepletlo páté přes deváté.

(Pohádky z pařezové chaloupky Křemílka a Vochoomůrky)

Úkoly k celému textu:

- A** Čti text po částech a vždy říkej, o čem jsi četl/a.
B Text si můžeš přečíst s pomocí dalších osob. Rozdělte si role vypravěče, Křemílka, Vochomůrky a výra.
C Přečti slova v bočních pruzích a dávej pozor na čtení **měkkých** a tvrdých slabik: **di, ti, ni** a **dy, ty, ny**.

- D** Čti slova s **di, ti, ni** a **dy, ty, ny** na začátku slov:

díra	dýha	tíha	tyč	nic	nýtek
díže	dýka	ticho	týden	nijak	nylon
díl	dým	tisk	tygr	nit	nýbrž

- E** Čti slova s **di, ti, ni** a **dy, ty, ny** na konci slov:

hadi	body	části	boty	všichni	banány
vidí	brady	kosti	noty	zvoní	ženy
náledí	vady	děti	manžety	zrní	čluny

- F** Čti slova s **di, ti, ni** a **dy, ty, ny** uprostřed slov:

budík	bedýnka	autíčko	čtyři	botník	inženýr
srdíčko	blondýnka	čeština	dotyk	hrníček	suvenýr
udírna	lodyha	dutina	ostych	hranice	hroznýš

- G** Čti dvojice slov a s každým slovem utvoř větu:

proudí – proudy	pátí – pátý	čtení – čtený
nahodí – náhody	platí – platy	koření – kořeny

- H** Doplnuj do vlastních jmen a do názvů měst nebo řek slabiky **di, ti, ni** a **dy, ty, ny**:

Vlad_mír, Lond_n, An_čka, N_mburk, Ot_k, Leont_na, Ct_bor, Valent_na, Frant_šek, Mat_lda, N_na, Hradčan_, D_je, Hrad_ště, Hodon_n, Mart_n, Zden_čka, Lad_slav, Lužn_ce, Rost_slav, Son_čka, Strážn_ce.

- I** Popiš obrázky na straně 8 a hledej 5 rozdílů.

- J** Dopln písmena malé tiskací abecedy a potom z barevných čtverců slož 2 slova (nad **i** a **y** udělej čárky):

a			č	d		e
f		h			j	
	m		ň			q
	ř		š		ť	
	w	x				☀

JIŘÍ ŽÁČEK

bába má břicho

děda má zadek

BUBLINY

Bublina,
bublina z mýdla
letí, ač nemá křídla.
Bublina,
bublina s duhou –
vypustíme ještě druhou,
třetí a čtvrtou,
pátou,
šestou...
ať letí k nebi ptačí cestou.

NOHY

Dupy dupy, klapy, klapy,
čí jsou tyhle sloní tlapy?
Když ty nohy zadupou,
třesou celou chalupou.

Dupy dupy, klapy klapy,
takhle chodí všichni
chlapi.

Dupy dup a klapy klap,
z louže rovnou pod okap!

KDYBY

Kdyby byli
– milí zlatí –
motýlové baculatí,
to by měli
život těžký:
křídla by je neunesla,
museli by chodit pěšky.

OBŽIVA

Nejlíp vaří kuchař Hlad:
budu u něj obědvat!
Moje denní spotřeba –
sedmkrát nic bez chleba.
Zapiju to douškem vzduchu –
budu zdravý na těle i duchu!

BUBÁK

Sedí bubák na dubu,
který v lese stojí.
Straší děti: – Bububu!
a pak se sám bojí.

(Aprílová škola – upraveno)